

Независим механизъм за оценка

Доклад за резултати:
България 2022-2024

Open
Government
Partnership

Independent
Reporting
Mechanism

Съдържание

Общ преглед.....	2
Раздел I. Ключови наблюдения.....	4
Раздел II. Ранни резултати	6
Раздел III. Участие и съвместно създаване	10
Раздел IV. Методология	15
Приложение I. Данни за мерките	17

Общ преглед

Въпреки трудния политически контекст България организира най-цялостния и най-приобщаващ досега процес на съвместно създаване на план за действие с партньори от гражданското общество по всеки един от ангажиментите. Планът за действие увеличи прозрачността публични разходи за пандемията КОВИД-19, като осигури достъп до техния предварителен анализ. Заинтересованите страни се насърчават да търсят начини за гарантиране на продължаващ диалог между правителство и гражданско общество по време на изпълнението на плановете и в периоди на политическа нестабилност.

Изпълнение

Четвъртият национален план за действие на България постигна три ангажимента с ранни резултати. Тези в областта на прозрачността и отворените данни постигнаха най-силни ранни резултати. Ангажимент 6 позволи на обществеността достъп до частична консолидирана информация за публични разходи, свързани с КОВИД-19, както и кратък анализ на тези разходи. Шест от 14-те ангажимента бяха изпълнени изцяло или в съществена степен, което е сравнимо с нивата на изпълнение при втория национален план за действие и по-добро от тези при третия.¹ Факторите в полза на успеха на ангажиментите бяха споделената отговорност между правителство и гражданско общество за изпълнението на всеки ангажимент, което бе въведено за първи път, и продължаващата подкрепа и отдаденост от страна на правителствения екип за ПОУ.

Участие и съвместно създаване

Участието на България в ПОУ се координира от администрацията на Министерски съвет и неговата дирекция „Модернизация на администрацията“. В паузата между третия и четвъртия национален план за действие правителственият екип за ПОУ състави проект за приетото от Министерския съвет Постановление № 132 от 2021 г., задаващо формални правила за многостранен форум на заинтересованите страни.

С един поглед

НИВО НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

6/14

Изпълнени изцяло или в съществена степен ангажименти

РАННИ РЕЗУЛТАТИ

3/14

Ангажименти с ранни резултати

0/14

Ангажименти със значими резултати

КЛЮЧОВИ НАБЛЮДЕНИЯ

- Правителственият екип за ПОУ заздравя процеса на ПОУ, въпреки трудностите заради честите смени на правителства.
- Ангажиментите, изискващи законодателни промени за реформите за отворено управление, постигнаха по-малко резултати от тези, зависещи единствено от изпълнителната власт.
- Ангажиментите, целящи изготвянето на препоръки или предложения без ясни пътни карти за изпълнение, не дадоха ранни резултати.

Спазване на минималните изисквания при изпълнение: Няма

Правителственият екип за ПОУ проведе най-приобщаващия и най-цялостен досега процес на съвместно създаване на план за действие, включил три публични консултации и фаза на цялостно обсъждане. В допълнение установените от правителството критерии за включване на ангажименти в плана за действие спомогнаха за създаването на по-силни ангажименти. Този процес на съвместно създаване бе значително по-разширен, по-всеобхватен и по-прозрачен от тези при втория и третия планове.² Четвъртият български план за действие за ПОУ обаче не спази минималното изискване за пространство на диалог по време на изпълнението, понеже правителство и гражданско общество не организираха срещи поне веднъж на 6 месеца, както изискват Стандартите за участие и съвместно създаване на Партньорство за отворено управление. Това поне отчасти може да се обясни с няколкото периода на избори и правителствени промени от 2021 г. насам.³

Изпълнението в контекст

Този план за действие сложи край на години на бездействие в ПОУ и помогна за съживяването на процеса на ПОУ в България. Той беше реализиран по време на политическа нестабилност, която отбелязва четири парламентарни избора и пет смени на правителства. Това означава, че процесът на ПОУ беше воден от четири различни политически лидера от четири последователни Министерски съвета, което доведе до чести промени в състава на Многострания форум на заинтересованите страни (МФЗС) и дълги периоди, в които МФЗС нямаше политическо ръководство. Усилията на България за интеграция в Европейския съюз (ЕС) се задълбочиха през периода на изпълнение. Държавата премина се присъедини към Шенгенското пространство след 12 години преговори, а ЕС прие да отмени граничния контрол по въздух и море от март 2024 г. нататък. България също така работеше за членство в еврозоната, което бе официално потвърдено през юни 2025 г.⁴ Освен това България започна процес на присъединяване към ОИСР.⁵

¹ “Bulgaria: 2014–2016 End-of-Term Report,” Open Government Partnership, 5 June 2017, <https://www.opengovpartnership.org/documents/bulgaria-end-of-term-report-2014-2016>; “Independent Reporting Mechanism (IRM): Bulgaria End-of-Term Report 2016–2018,” Open Government Partnership, 29 July 2019, <https://www.opengovpartnership.org/documents/bulgaria-end-of-term-report-2016-2018>.

² “Independent Reporting Mechanism (IRM) Progress Report 2014–2015: Bulgaria,” Open Government Partnership, 8 February 2016, <https://www.opengovpartnership.org/documents/bulgaria-irm-progress-report-2014-2015>; “Independent Reporting Mechanism (IRM): Republic of Bulgaria Progress Report 2016–2017,” Open Government Partnership, 30 June 2018, https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2018/07/Bulgaria_Mid-Term_Report_2016-2018_EN.pdf.

³ “OGP Participation and Co-Creation Standards,” Open Government Partnership, <https://www.opengovpartnership.org/ogp-participation-co-creation-standards>; Iren Marinova and Rickard Lindholm, “Bulgaria: Political Crisis With No End in Sight?” Wilson Center, 18 December 2024, <https://www.wilsoncenter.org/article/bulgaria-political-crisis-no-end-sight>.

⁴ Angela Barnes, Bulgaria to adopt the euro: How do countries join the Eurozone?, EuroNews, 5 June 2025, <https://www.euronews.com/business/2025/06/05/bulgaria-to-adopt-the-euro-how-do-countries-join-the-eurozone>.

⁵ C/MIN(2022)22/FINAL, Roadmap for the OECD Accession Process of Bulgaria, 10 June 2022, [https://one.oecd.org/document/C/MIN\(2022\)22/FINAL/en/pdf](https://one.oecd.org/document/C/MIN(2022)22/FINAL/en/pdf).

Раздел I. Ключови наблюдения

Долуизложените ключови наблюдения предлагат размишления върху целия процес по съвместно създаване и изпълнение на четвъртия български на план за действие. Тези поуки целят подкрепа за бъдещите планове за действие на България и в по-широк смисъл за продължаване на усилията за отворено управление.

Наблюдение 1: Правителственият екип заздравя процеса на ПОУ въпреки предизвикателствата, създавани от честите правителствени промени.

Въпреки че предишният план за действие на България приключи през 2018 г., правителственият екип за ПОУ към администрацията на Министерски съвет (АМС) продължи да е начело на отвореното управление, като състави предложение за правила относно националния процес по ПОУ.¹ Това предложение бе прието от правителството като Постановление № 132 от 2021 г., което въведе механизъм за обсъждане на изпълнението на плановете за действие и улесни поддържането на институционална памет между отделните планове.²

Въпреки политическата нестабилност от 2021 г. насам екипът за ПОУ организира най-приобщаващия и най-всеобхватен досега процес на съвместно създаване на план за действие, включващ няколко публични консултации и обсъждания със заинтересованите от ПОУ страни. Процесът включваше филтриране на ангажиментите според прозрачни критерии за съвместно изпълнение на ангажиментите от правителството и гражданското общество.³ Тези фактори допринесоха за устойчивостта на изпълнението на плана за действие и за макар и по-редките, но продължаващи дискусии за ПОУ.

Според Постановление 132 от 2021 г. политическият ръководител и съпредседател на многостранния форум трябва да е заместник министър-председател. По време на изпълнението в страната се проведеха четири пъти парламентарни избори и пет пъти се сменяше правителството. По тази причина имаше дълги периоди, през които политически ръководител не бе назначен и форумът не провеждаше заседания въпреки ангажимента към процеса на ПОУ от страна на екипа от АМС и от гражданското общество. В бъдеще правителственият екип за ПОУ би могъл да обмисли начини да гарантира, че многостранният диалог ще продължи и в периоди на политически промени, като например назначаване на алтернативен правителствен съпредседател, който би могъл да бъде висш държавен служител, ако е възможно, или организиране на неформални срещи на заинтересованите страни. Това би спомогнало заседанията на форума да изпълнят Стандартите на ПОУ за участие и съвместно създаване въпреки политическата нестабилност.

Наблюдение 2: Ангажиментите, изискващи законодателни реформи за отворено управление, постигнаха по-малко резултати от тези, зависещи единствено от изпълнителната власт.

Ангажиментите, които целяха правни реформи, постигнаха по-малко резултати, тъй като необходимото законодателство не бе прието (ангажименти 10, 11 и 13). Ангажименти 10 и 11 постигнаха напредък, тъй като законопроекти бяха предложени в Народното събрание, но на бяха приети. Това може поне частично да се обясни с честите промени в управлението през този период. Парламентът нямаше участие нито в разработването, нито в изпълнението на плана за действие. В бъдеще екипът за ПОУ би могъл да обмисли как да сътрудничи с поддръжниците на отвореното управление в Народното събрание с цел успешното завършване на подобни на реформи.

От друга страна ангажиментите, зависещи единствено от изпълнителната власт имаха напредък в увеличаването на прозрачността на управлението. Както ангажимент 6 за публикуването на данни за свързаните с КОВИД-19 публични разходи, така и ангажимент 8 за публикуването на информация на Портала за отворени данни се фокусираха върху анализирането и промяната в практиките на прозрачност и отчетност. В частност ангажимент 6 възприе иновативен подход при формирането на работна група по КОВИД-19 за сътрудничество между правителството и гражданското общество при анализирането на разходите за извънредни ситуации.

Наблюдение 3: Ангажиментите, целящи изготвяне на предложения за политики без ясни пътни карти за изпълнение, не произведоха ранни резултати.

Някои от ангажиментите в плана за действие целяха да изготвят препоръки или друг вид предложения (ангажименти 3, 4 и 9). Анализите и изследователската дейност могат да допринесат за постигане на резултати в областта на отвореното управление, но това е възможно само ако се определят ясни стъпки за прилагане на изводите в политиките или за изпълнение на препоръките, включително чрез насочването им към конкретни държавни институции или заинтересовани страни. Така например ангажимент 3 целеше да направи оценка на развитието на интернет в България чрез многостранен подход и изготви списък от общи препоръки, но нито посочи конкретни изпълнители и заинтересовани страни, нито предложи график за изпълнението. В бъдеще правителственият екип за ПОУ би могъл да обмисли по-ясни очертания на промените в описанието на поетите ангажименти, както и включването на междинни етапи, чрез които изводите от изпълнението на ангажиментите да се превръщат в политики – евентуално в рамките на няколко последователни цикъла на планове за действие. За тази цел би било важно да се осигури участието на министерствата в изпълнението на препоръките и предложенията, произтичащи от ангажиментите, тъй че да има достатъчни последващи действия.

¹ Council of Ministers, “Bulgaria National Action Plan 2016–2018,” Open Government Partnership, 12 July 2016, <https://www.opengovpartnership.org/documents/bulgaria-national-action-plan-2016-2018>.

² Постановление № 132 от 5.04.2021 г. за координация на участието на Република България в глобалната инициатива „Партньорство за открито управление”, Сиела, 5.04.2021 г., <https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2137211405/issue/6390/postanovlenie-%E2%84%96-132-ot-5-april-2021-g-za-koordinatsiya-na-uchastieto-na-republika-balgariya-v-globalnata-initsiativa->.

³ Вж. раздела за ПОУ в: „Обществено обсъждане на получените предложения за мерки за Четвъртия национален план за действие в рамките на инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации, 1–30 септември 2021 г., <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6327>.

Раздел II. Ранни резултати

Този раздел анализира ангажиментите, постигнали най-силните ранни резултати в плана за действие. За да даде оценка на ранните резултати, НМО взема предвид целта на ангажимента, националния контекст, сферата на публична политика и наличието на доказателства за промени. Оценката на ранни резултати от НМО се определя от се определя от степента на настъпилата промяна и от доказателствата, че тази промяна би се запазила във времето..

Таблица 1. Ангажименти с ранни резултати

Ангажимент 6: Увеличаване на прозрачността на разходите за КОВИД-19 и първоначален анализ на разходването на публични средства за пандемията чрез работата на постоянна работна група за КОВИД-19.

Мярка 6: Работна група за КОВИД-19

Изпълнители: Национален съвет по антикорупционни политики към Министерския съвет, Български институт за правни инициативи.

Контекст и цели

Този ангажимент целеше създаването на национална работна група за КОВИД-19, която да анализира, консолидира и публикува свързани с пандемията национални данни за публичните разходи. Ангажиментът бе предложен от Българския институт за правни инициативи (БИПИ) и бе приет от правителството без промени. Целта бе осъществяването на мерките за прозрачност от Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията за 2021-2027 г.¹

Доклад на БИПИ установи, че разходите за КОВИД-19 са причина за високи рискове от корупция и сериозни обвинения в неправомерни действия, които обаче не са били обект на разследвания.² Друг доклад за почтеността на обществените поръчки разкри, че в България е налице значително увеличение на закупуването на продукти, свързани с КОВИД-19, което на свой ред увеличава и рисковете за корупция, свързани с тези поръчки.³ Ангажиментът целеше да намали тези значителни корупционни рискове и липса на ефективност във финансовото управление на свързаните с пандемията средства, чрез мерки за прозрачност.⁴

Ранни резултати: Умерени резултати

Оценката показва, че ангажиментът постигна умерени ранни резултати. Той доведе до публикуването на консолидирана информация за държавни разходи през пандемията КОВИД-19 – това бе първият анализ, последващ извънредно положение в България.⁵ Разпространяването на публични разходи за пандемията би могло да създаде прецедент за подобни извънредни разходи в бъдеще. Систематизираните данни и резултати на разходите за КОВИД-19 обаче не бяха публикувани на Единния информационен портал, нито бяха оповестени по друг начин. През юли 2024 г. порталът спря да функционира. Нещо повече, планираната постоянна работна група бе реорганизирана като временна, което подкопа дългосрочната устойчивост на ангажимента.

Ангажиментът бе изпълнен в съществена степен въпреки първоначалните затруднения. Министър-председателят сформира работната група през март 2023 г. при Администрацията на Министерски съвет.⁶ Макар че ангажиментът първоначално предвиждаше групата да представлява постоянен междуведомствен екип към Националния съвет по антикорупционни политики, това се оказа невъзможно поради законодателните пречки, обсъдени по-долу.⁷ Работната група се ръководеше съвместно от БИПИ и от представители на правителството, тя включваше министерства, Агенцията за държавна финансова инспекция и Националния статистически институт. Групата заседава два пъти с лично присъствие и събра свързани с разходите са КОВИД-19 данни за периода от март 2020 г. до март 2023 г. от 18 публични институции, в това число всичките 13 министерства и ключови администрации като НАП, НЗОК и Българската банка за развитие. Въпреки разминаванията в отчетните практики на различните институции (само две от тях имаха отделно счетоводство за средствата, свързани с пандемията), БИПИ систематизира данните. След това неправителствената организация представи систематизираните данни и обобщаващ доклад пред правителството и всички участници в работната група през 2023 г. Докладът бе публикуван на интернет страницата на БИПИ.⁸

Разпространеният доклад предоставя общ преглед на цялостните разходи по области на политики. За пандемията са били изразходени 9,294 милиарда лева (4,752 милиарда евро). За мерки в подкрепа на бизнеса са отделени 3,244 млрд. лв. (1.658 млрд. евро), 1,439 млрд. лв. (735 млрд. евро) за подкрепа на домакинствата и 3,653 млрд. лв. за дейности по овладяване на пандемията КОВИД-19 и нейните последствия. Докладът предоставя и наблюдения относно качеството, съгласуваността и сравнимостта на данните от различните ведомства, при положение че липсва единен подход в подаването на данни от институциите.⁹ Систематизираните данни за разходите за справяне с пандемията, както и обобщаващият доклад и резултатите, не бяха обаче публикувани на официалния портал за КОВИД-19 на правителството (мярка 4 от ангажимента).¹⁰ Порталът спря да функционира през юли 2024 г.

Като съизпълнител на ангажимента от страна на гражданското общество, БИПИ отбеляза, че изпълнението му е дало повече информация за докладването на разходите и неговото качество, отколкото за самите разходи. Експертите на БИПИ изразиха разочарование от това, че правителството не е осъществило анализ на ефикасността и ефективността на инвестираните ресурси спрямо постигнатите резултати, който можеше да доведе до идентифициране на корупционни рискове.¹¹ Според правителството публичните разходи за пандемията са отразени акуратно в държавния бюджет за 2021 г.¹² БИПИ изтъкна, че главният положителен аспект на ангажимента е процесът на съвместно изпълнение от правителство и гражданско общество в рамките на работната група, при който администрациите са предоставили конкретни отчети за разходи за анализ от гражданска организация.¹³ По традиция данните за анализ на публичните разходи се предоставят само на Сметната палата. Освен това съставянето и изпълнението на ангажимента бяха иновативни и представляват практически пример за това как анализът на разходи за извънредна ситуация може да се провежда в сътрудничество между правителство и гражданско общество, вместо традиционния подход за подобни ангажименти – да се съсредоточават върху предвиждане на реформи чрез законодателни или регулаторни промени.¹⁴

Изпълнението на ангажимента се възползва от два благоприятни фактора. Съвместното изпълнение от правителство и гражданско общество осигури устойчивост, така че, когато се появиха на правни препятствия, гражданската организация се застъпи за различен път

на изпълнението. Освен това фактът, че ангажиментът се съсредоточаваше върху сътрудничество без формална законодателна реформа доведе до текущ диалог между публичните институции и гражданските организации.

От друга страна изпълнението на ангажимента отначало бе ограничавано от правната форма на предложената task force, която можеше да бъде създадена само като временна работна група към Националния съвет по антикорупционни политики вместо като по-трайна структура в рамките на самия Съвет. Това попречи и на една от целите на БИПИ във връзка с този ангажимент, а именно да се съживи Съвета.¹⁵ Друга пречка бе свързана с качеството на данните, подадени от участващите администрации, което не позволяваше сравняване на разходите по различни критерии. На последно място, експертите на БИПИ споделиха, че са имали ограничено финансиране.¹⁶

След като правната форма на групата се промени от планираната task force към постоянен съвет в ad hoc работна група без други правомощия освен първоначално събиране и анализ на данни, перспективите на ангажимента бяха ограничени до анализ на изпълнението и изготвянето на препоръки за прозрачност на разходите в подобни извънредни ситуации занаяпред.

Поглед в бъдещето

Тъй като този ангажимент бе свързан с пандемията от КОВИД-19, конкретните обстоятелства, довели до неговото приемане, вече не са налице. Но извънредни ситуации като войната в Украйна, кризата с бежанците и местните климатични бедствия биха могли тепърва да доведат до отделяне на извънредни средства.¹⁷ Затова пропуските и поуките от изпълнението на ангажимента биха могли да бъдат от полза.

С оглед на по-нататъшното изпълнение на ангажимента Министерският съвет би могъл:

- **Да публикува дезагрегирани данни за разходите по КОВИД-19 на националния Портал за отворени данни**, консултирайки се с гражданското общество за типовете данни, достъпът до които би бил най-полезен. Данните също така биха могли да бъдат представяни и оформяни по удобен за потребителя начин, например чрез визуализации.
- **Да консолидира поуките и да изготви препоръки за проследяване на разходването при бъдещи извънредни ситуации.** Министерският съвет би могъл да включи както правителствени, така и граждански участници в този процес, и да публикува резултатите онлайн за заинтересованите академични, граждански и медийни среди.
- **Да преразгледа подхода към финансовото управление на публичните ресурси при извънредни ситуации.** Това би могло да се направи като се установят било общи правила, било специални работни групи за всяка извънредна ситуация. Включването на гражданското общество в процеса на преразглеждане ще засили прозрачността.
- **Да създаде модел за текущо мониториране и последващо оценяване на извънредно отпусканите средства** с участието на компетентни институции като Министерство на финансите и Сметната палата на всеки етап. Това би могло да включва стандартизиране на отчетните процедури на министерства и другите администрации с цел улесняване на сравненията и прозрачността.

- ¹ Приоритет 1, Мярка 6 за повишаване на прозрачността на изпълнителната власт, и Приоритет 5, Мярка 7 за повишаване на прозрачността при разходване на обществени средства за лечебни заведения, Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в РБ (2021–2027), Портал за обществени консултации, посетен на 18.04.2023 г., <https://strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&id=1353>.
- ² Биляна Гяурова-Вегертседер (ред.), “Прозрачност и ефективност на публичните средства за справяне с COVID-19 в България. Корупционни рискове и мерки при борбата с пандемията”, Български институт за правни инициативи, 2021, http://www.bili-bg.org/cdir/bili-bg.org/files/2021_BILI_ANALYSIS_COVID_19_SPENDING.pdf.
- ³ Daniela Mineva et al., “Public procurement irregularities—hidden risks for the post-COVID economic recovery,” in: “Public Procurement Integrity in Southeast Europe,” Center for the Study of Democracy, 2022, <https://seldi.net/publications/public-procurement-integrity-in-southeast-europe-mechanisms-red-flags-and-state-owned-enterprises-in-the-energy-sector>, p. 40–41.
- ⁴ Гяурова-Вегертседер (ред.), “Прозрачност и ефективност на публичните средства за справяне с COVID-19 в България. Корупционни рискове и мерки при борбата с пандемията”, Български институт за правни инициативи; Mineva, et al., “Public procurement irregularities—hidden risks for the post-COVID economic recovery,” Center for the Study of Democracy.
- ⁵ Биляна Гяурова-Вегертседер (директор на БИПИ) и Теодор Славев (експерт, БИПИ), интервю на НМО, 10.04.2025 г.; Мария Цанкова (държавен експерт, администрация на МС), и Ралица Величкова (главен експерт, администрация на МС), интервю на НМО, 7.03.2025 г.
- ⁶ Български институт за правни инициативи, „Работната група ‘Task Force Covid-19’ проведе първото си заседание днес,” Facebook, 17.03.2023 г., <https://www.facebook.com/BulgarianInstituteForLegalInitiatives/posts/pfbid0kCsI16JEZYmqpgC3ZpaUdAyFWJMK7uWPhdbUrbhc3VWe9Sx4QMckTb2wQ9hAizel>.
- ⁷ Гяурова-Вегертседер и Славев, интервю.
- ⁸ „Партньорство за открито управление 2022–2024. Почтено управление и борба с корупцията. Мярка: Task Force COVID-19.” Български институт за правни инициативи, 2023, <https://bili-bg.org/85/page.html>.
- ⁹ „Партньорство за открито управление 2022–2024. Почтено управление и борба с корупцията. Мярка: Task Force COVID-19.” Български институт за правни инициативи.
- ¹⁰ „Единен информационен портал за COVID-19, Република България,” The Wayback Machine, http://web.archive.org/web/20220501000000*/https://coronavirus.bg/bg/merki.
- ¹¹ Биляна Гяурова-Вегертседер, изпълнителен директор, и Теодор Славев, експерт на БИПИ, интервю на НМО, 10.04.2025 г.
- ¹² Мария Цанкова, държавен експерт, администрация на МС, коментари по време на предпубликационния период на доклада, 15.08.2025 г.; Държавен бюджет на Република България за 2021 г., https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.gov.bg%2Ffiles%2Fcommon%2FSTATE%2520BUDGET_2021-02.2022.docx&wdOrigin=BROWSELINK.
- ¹³ Гяурова-Вегертседер и Славев, интервю.
- ¹⁴ „Партньорство за открито управление 2022–2024. Почтено управление и борба с корупцията. Мярка: Task Force COVID-19.” Български институт за правни инициативи.
- ¹⁵ Гяурова-Вегертседер и Славев, интервю.
- ¹⁶ Гяурова-Вегертседер и Славев, интервю.
- ¹⁷ “Bulgaria: Drought, rising temperatures main causes of drinking water supply problems – officials,” The Sofia Globe, 22 August 2024, <https://sofiaglobe.com/2024/08/22/bulgaria-drought-rising-temperatures-main-causes-of-drinking-water-supply-problems-officials>.

Раздел III. Участие и съвместно създаване

Съвместното създаване на план за действие придаде ново измерение на сътрудничеството между правителствени и граждански организации, въвеждайки ясни критерии за подбор на ангажименти, задължителни партньорства на правителство и гражданско общество, както и няколко фази на пресяване. Честите правителствени промени обаче се отразиха отрицателно на гражданското участие по време на изпълнението, въпреки продължаващите усилия на екипа за ПОУ да въвлече променящото се политическо ръководство. Занапред заинтересованите страни биха могли да обмислят начини да се гарантира продължаването на диалога между правителство и гражданско общество в периоди на политически промени.

ПОУ в България

Участието на България в ПОУ се координира от администрацията на Министерски съвет и неговата дирекция „Модернизация на администрацията“. Звеното работи под прекия надзор на главния секретар на МС и обикновено координира новите инициативи във функционирането на държавния апарат. Тъй като процесът на ПОУ не разполага със самостоятелно целево финансиране, всеки изпълнител от страна на правителството независимо осигурява финансирането на изпълнението. По време на настоящия цикъл на план за действие това допринесе за приемането на ангажименти във вече планирани и финансирани или очакващи финансиране области на политики. По принцип ангажименти, които не са включени в европейски, национални или други схеми за финансиране, нямат висок приоритет в държавните администрации и често пъти не биват завършени или започнати.¹

Постоянният Съвет за координиране на участието на Република България в инициативата „Партньорство за отворено управление“ функционира като многостранен форум (МсФ) за България, правилникът за който бяха приети преди представянето на четвъртия план за действие.² Той е съставен партньори в съвместното изпълнение от правителствения и от гражданския сектор, а мандатът му тече успоредно с този на плана за действие.³ При съвместното създаване на план за действие временен МсФ започва процеса, след като бива свикан от заместник министър-председател като съпредседател от страна на правителството. Временният МсФ се състои от всички организации на гражданското общество и правителствени институции, които са предложили ангажименти за плана за действие или към които е отправено искане да ги изпълнят. След приемането на плана за действие Съветът за координиране по ПОУ се свиква с участието на правителствените и гражданските организации, които ще изпълняват ангажиментите. По време на цикъла на плана за действие за изпълнението на мерките отговаряха 10 администрации и 11 НПО, а други 14 публични институции и граждански организации бяха посочени като заинтересовани страни. Освен работещите в сферите на прозрачността и отчетността, правовата държава, развитието на гражданското общество и публичното участие, новите членове от гражданския сектор включваха организации за защита на правата на животните и сдружение от сферата на метрологията.

Комуникацията за дейностите на правителството и МсФ се осъществяваше през специален раздел за ПОУ на Портала за публични консултации.⁴ Правителственият екип за ПОУ

публикува информация за съвместното създаване, докладите-самооценки на правителството, докладите на НМО и новини за правителственото ръководство. Разделът се обновяваше на всеки 2-3 месеца. Освен това се използваше и специален фейсбук профил, както и мейлинг лист с настоящи и минали заинтересовани страни в ПОУ за разгласяване на свързани с ПОУ дейности и за информирани на широката общественост за процеса на ПОУ в България.⁵

Съвместно създаване на плана за действие

Съвместното създаване на плана за действие започна на 18.06.2021 г., когато правителството публикува календар за съвместното създаване и покана за предложения за ангажименти на националния уебсайт за ПОУ.⁶ Поканата бе обявена и шест дни по-късно на правителствената фейсбук страница за ПОУ.⁷ Заинтересованите страни имаха шест седмици до 30.07.2021 г. за подаване на предложения.⁸ През септември 2021 г. правителството организира обществено обсъждане на получените 38 предложения за ангажименти, с необвързващо гласуване за всяко предложение.⁹ В съобщението за общественото обсъждане правителството също така изреди пет критерия, които предложенията трябва да изпълняват, в това число сътрудничество между правителствена структура и НПО по време на оформянето на предложението, изпълнението и мониторинга.

По-късно през есента правителството създаде временен МсФ, структуриран по работни групи. Членове бяха всички представители на всички правителствени структури и граждански организации, които бяха подали предложения. Планът за действие бе финализиран чрез дискусии в затворени виртуални заседания през ноември и декември 2021 г. Правителството предостави обосновани отговори в писмен вид по време на процеса и устно на последното заседание на временния МсФ, обяснявайки основанията за окончателния подбор.¹⁰ Временният МСФ гласува за приемане на последния проект за план за действие в началото на декември 2021 г. и публикува проекта за обществено обсъждане в рамките на един месец.¹¹ По-нататък процесът на ПОУ претърпя застой след парламентарните избори, които дадоха ново правителство през декември 2021 г.,¹² а планът за действие в крайна сметка бе приет седем месеца по-късно през юли 2022 г.¹³

Като цяло процесът на съставяне на проекта зависеше от сътрудничеството между гражданското общество и публичните институции, а предложенията се разглеждаха само ако включваха партньори и от двете страни. Това бе най-обширният процес на съвместно създаване по ПОУ,¹⁴ първият такъв в България, със съчетаване на три обществени обсъждания – едно за набиране на предложения и две за тяхното отсяване – с дискуссионна фаза, която навлезе в по-детайлно формулирането на ангажиментите. При предишните процеси на съвместно създаване на план за действие като правило имаше по една обществена консултация и две или три обсъждания на живо. Освен това заложените от правителството критерии за включване на мерки бяха приети от всички заинтересовани страни и се оказаха успешен инструмент за отсяване и усъвършенстване на ангажиментите чрез консенсус.

Участие по време на изпълнението

Поради политическата нестабилност възможностите за граждански надзор върху изпълнението на ангажиментите бяха ограничени. Между декември 2022 г. и декември 2024 г. страната проведе четири пъти парламентарни избори и премина през пет смени на правителства.¹⁵ Съответно имаше четирима различни съ-председатели от Министерския съвет за ПОУ, както и дълги периоди, през които нямаше определен

отговорен от политическия кабинет на правителството. Според правната уредба за процеса на ПОУ в страната, правителственият съ-председател на МсФ трябва да е заместник министър-председател.¹⁶ Правителственият екип за ПОУ не свикваше МсФ, когато нямаше определен отговорен член на кабинета, тъй като според Постановление № 132 единствено той или тя може да инициира заседание на съвета.¹⁷ Екипът за ПОУ отбелязва, че през този период членовете му са имали редовна комуникация с изпълнителите на ангажиментите с цел мониторинг на изпълнението и актуализация на етапите на плана за действие.¹⁸

МсФ заседава три пъти по време на изпълнението на плана за действие: през декември 2022 г., декември 2023 г. и ноември 2024 г. Всяко заседание бе ръководено от различен правителствен съпредседател поради промените на правителството. На заседанието през декември 2022 г. три граждански организации бяха избрани за ротационни съпредседатели с мандат по осем месеца.¹⁹ Заседанието през декември 2023 г. се фокусира върху обсъждане на изпълнението на мерките във формата на свободен и конструктивен диалог между гражданско общество, правителствени изпълнители и висши правителствени ръководители по всяка мярка. Заседанието през ноември 2024 г. също се фокусира върху обсъждане на изпълнението на мерките.

Извън обсъжданията на изпълнението на мерки в рамките на МсФ правителството организира през май 2023 г. обществено обсъждане, в което взеха участие също и правителствени и граждански организации извън членуващите във форума.²⁰ Правителство и гражданско общество представяха наблюдения по изпълнението и обсъдиха ангажименти 4, 6, 11 и 14, което бе отразено от медиите и излъчвано онлайн.²¹

Като цяло по време на изпълнението равнището на ангажираност и диалог в МсФ между правителство и гражданско общество бе сравнимо с това при предишните планове за действие. Това може поне отчасти да се обясни със стабилността на екипа за ПОУ към администрацията на Министерски съвет и неговите постоянни усилия за изпълнение на плана за действие и отдадеността на България към отвореното управление. С оглед на трудностите, причинени от политическата нестабилност по време на изпълнението на плана за действие, това е успех. Друг фактор, допринесъл за непрекъснатия диалог между правителство и гражданско общество, бе определянето на изпълнители и от двата сектора за всеки от ангажиментите.

НМО използва Стандартите за участие и съвместно създаване на ПОУ за оценяване на практиките за участие през целия цикъл на план за действие на различните държави.²² Държавите се насърчават да се стремят към пълната амбиция на стандартите и да спазват минималните изисквания по всеки стандарт.²³ Поради гратисен период, неспазването на минималните изисквания от страна на дадена държава в момента няма последици за нейния статут в ПОУ.

Таблица 2. Спазване на минималните изисквания

Минимално изискване	Съвместно създаване	Изпълнение
1.1 Пространство за диалог: Съветът за координация на участието на Република България в инициатива „Партньорство за отворено управление“ функционираше като пространството за многостранен диалог за страната. Основните му правила са определени от Постановление №	Не	Не

<p>132 на МС от 2021 г., публикувано в „Държавен вестник“.²⁴ Минималното изискване гласи, че държавите трябва да имат пространство за постоянен диалог с участието и на правителството, и на членове на гражданското общество, което да се случва най-рядко веднъж на всеки 6 месеца. Съветът за координация по ПОУ заседава само три пъти – през декември 2022 г., декември 2023 г. и ноември 2024 г. с допълнително публично събитие за обсъждане на изпълнението, проведено през май 2023 г. Поради 7-месечната пауза между срещите през май и декември 2023 г. и 11-месечната между декември 2023 и ноември 2024, минималното изискване се оценява като неизпълнено.</p>		
<p>2.1 Уебсайт за ПОУ: Порталът за публични консултации има специален раздел за участието на България в ПОУ, който съдържа всички официални съобщения, доклади за самооценка, доклади на НМО и приети планове за действие, в това число и последния.</p>	Да	Да
<p>2.2 Хранилище за документи: Порталът за публични консултации има специален раздел за участието на България в ПОУ, който предоставя информация за съвместното създаване и изпълнение на планове за действие по ПОУ. Той се обновяваше веднъж на 2-3 месеца.</p>	Да	Да
<p>3.1 Предварително известие: Вж. Рецензията за плана за действие.²⁵</p>	Да	Не е приложимо
<p>3.2 Разгласа: Вж. Рецензията за плана за действие</p>	Да	Не е приложимо
<p>3.3 Механизъм за обратна връзка: Вж. Рецензията за плана за действие.</p>	Да	Не е приложимо
<p>4.1 Обоснован отговор: Вж. Рецензията за плана за действие.</p>	Да	Не е приложимо
<p>5.1 Отворено изпълнение: Проведеха се четири срещи между правителство и гражданско общество за констатиране на текущото изпълнение и събиране на коментари от гражданското общество: три през декември 2022 г., декември 2023 г. и ноември 2023 г., както и допълнително публично събитие за обсъждане на изпълнението през май 2023 г.</p>	Не е приложимо	Да

¹ Вж. незапочналите ангажименти в: “IRM: Bulgaria End-of-Term Report 2016–2018,” Open Government Partnership, 29 July 2019, <https://www.opengovpartnership.org/documents/bulgaria-end-of-term-report-2016-2018>.

² Постановление № 132 от 5.06.2021 г. за координация на участието на Република България в глобалната инициатива „Партньорство за открито управление“ (Обн. ДВ. бр.29 от 9.04.2021 г., изм. ДВ. бр.19 от 7.03.2025 г.), Сиела, 5.04.2021 г., <https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2137211405/issue/6390/postanovlenie-%E2%84%96-132-ot-5-april-2021-g-za-koordinatsiya-na-uchastieto-na-republika-balgarriya-v-globalnata-initsiativa->.

³ Постановление № 132 на МС от 2021 г., Сиела.

- ⁴ „Партньорство за открито управление”, Портал за обществени консултации, <https://www.strategy.bg/Articles/List.aspx?lang=bg-BG>.
- ⁵ “Open Government Partnership,” Facebook <https://www.facebook.com/profile.php?id=100069203799886>.
- ⁶ “Започва подготовката на Четвъртия национален план за действие на Република България в рамките на глобалната инициатива ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации, 18.06.2021 г., <https://www.strategy.bg/Articles/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=38&y=&m=&d=>; “Стартира събирането на предложения за четвъртия национален план за действие на Република България в рамките на глобалната инициатива ‘Партньорство за открито управление’ Портал за обществени консултации, 18.06.2021 г., <https://www.strategy.bg/Articles/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=39&y=&m=&d=>.
- ⁷ “Стартира събирането на предложения за четвъртия национален план за действие на Република България в рамките на глобалната инициатива ‘Партньорство за открито управление’,” Facebook, 24.06.2021 г., https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02HtyLUbRAcunuRogBmEmDjfbHyDmo2fkHZg8JntQwAp2k2drBvk1JuZ6dtMkXPbPKI&id=260225677393242.
- ⁸ “Стартира събирането на предложения за четвъртия национален план за действие на Република България в рамките на глобалната инициатива ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации.
- ⁹ “Обществено обсъждане на получените предложения за мерки за Четвъртия национален план за действие в рамките на инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации, 1–30 септември 2021 г., <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6327>.
- ¹⁰ “IRM Action Plan Review: Bulgaria 2022–2024,” Open Government Partnership, July 2023, https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2023/07/Bulgaria_Action-Plan-Review_2022-2024_EN.pdf.
- ¹¹ “Обществено обсъждане на предложенията за мерки в Четвъртия национален план на Република България в инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации, 10.12.2021–10.01.2022 г., <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=6538>.
- ¹² “Bulgaria: Centrist party leader to form government,” Deutsche Welle, 11 December 2021, <https://www.dw.com/en/bulgaria-anti-corruption-party-leader-asked-to-form-government/a-60090571>.
- ¹³ “Правителството прие Четвъртия национален план за участието на България в глобалната инициатива ‘Партньорство за открито управление’, вицепремиерът Калина Константинова ще ръководи Съвета за координация на изпълнението,” Портал за обществени консултации, 21.07.2022 г, <https://www.strategy.bg/Articles/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=40&y=&m=&d=>.
- ¹⁴ “IRM Progress Report 2014–2015: Bulgaria,” Open Government Partnership, 8 July 2016, <https://www.opengovpartnership.org/documents/bulgaria-irm-progress-report-2014-2015>; “Bulgaria Mid-Term Report 2016–2018,” Open Government Partnership, 30 June 2018, <https://www.opengovpartnership.org/documents/bulgaria-mid-term-report-2016-2018-year-1>.
- ¹⁵ “Self-assessment report on the implementation of the Fourth Action Plan of the Republic of Bulgaria under the Open Government Partnership initiative July 2022–December 2024,” Портал за обществени консултации, 21.01.2025 г., <https://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=38867>.
- ¹⁶ Постановление № 132 на МС от 2021 г., Ciela.
- ¹⁷ Мария Цанкова, държавен експерт, и Ралица Величкова, главен експерт, екип за ПОУ, дирекция „Модернизация на администрацията” към администрацията на МС, интервю на НМО, 7 .03.2025 г.
- ¹⁸ Ралица Величкова, главен експерт, администрация на МС, коментари пред НМО през предпубликационния период на доклада, 15.08.2025 г.
- ¹⁹ “Три неправителствени организации ще бъдат съпредседатели на ротационен принцип на Съвета по координация за изпълнението на Четвъртия национален план по инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации, 15.12. 2022 г., <https://www.strategy.bg/Articles/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=43&y=&m=&d=>.
- ²⁰ “България се включва в Седмицата на откритото управление по глобалната инициатива ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации, 11.05.2023 г., <https://www.strategy.bg/Articles/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=45&y=&m=&d=>.
- ²¹ “България се включва в Седмицата на откритото управление,” 24 Часа, 10.05.2023 г., <https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/14425170>.
- ²² “OGP Participation and Co-Creation Standards,” Open Government Partnership, <https://www.opengovpartnership.org/ogp-participation-co-creation-standards>.
- ²³ “IRM Guidelines for the Assessment of Minimum Requirements,” Open Government Partnership, 2022, https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2022/05/IRM-Guidelines-for-Assessment-of-Minimum-Requirements_20220531_EN.pdf.
- ²⁴ Постановление № 132 на МС от 2021 г., Ciela
- ²⁵ “IRM Action Plan Review: Bulgaria 2022–2024,” Open Government Partnership, July 2023, https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2023/07/Bulgaria_Action-Plan-Review_2022-2024_EN.pdf.

Раздел IV. Методология

Настоящият доклад подкрепя отчетността на държавите и натрупването на поуки чрез оценяване на нивото на изпълнение и ранните резултати на плана за действие. Докладът предлага дълбочинен анализ на ангажиментите или клъстерите от плана за действие, постигнали най-силни ранни резултати. Той оценява и участието на държавата и практиките на съвместно създаване през целия цикъл на плана.¹

Продуктите, които НМО произвежда в течение на цикъла на национален план за действие, включват:

- **Бележка по съвместното създаване:** Кратък преглед, който подчертава поуките от предишни доклади на НМО в подкрепа на процеса на ПОУ на една държава, разработването на план за действие и трупването на опит като цяло.
- **Рецензия на план за действие:** Техническа рецензия на характеристиките на плана за действие и на силните страни и предизвикателствата, идентифицирани от НМО с цел въздействие за по-силен процес на изпълнение.
- **Междинна рецензия:** Рецензия на четиригодишните планове за действие след актуализация в средата на периода. Рецензията оценява новите или съществено променени ангажименти за мерки в актуализирания план за действие и изпълнението на правилата на ПОУ, и също така предоставя неформален доклад за актуалния напредък на процеса на изпълнение.
- **Доклад за резултати:** Оценка на цялостното изпълнение, която се фокусира върху резултатите на ниво политики и начина на протичане на промените. Докладът също така отбелязва спазването на правилата на ПОУ и допринася за отчетността и дългосрочното учене.

В доклада за резултати НМО оценява ангажиментите според два показателя:

Завършеност

НМО оценява равнището на завършеност на всеки ангажимент в плана за действие, в това число мерки, групирани в клъстери в Рецензията на плана за действие.² Равнището на завършеност за всяка мярка получава една от следните оценки:

- Няма налични данни
- Незапочнало
- Ограничено
- Съществено
- Завършено

Ранни резултати

НМО оценява равнището на ранните резултати от изпълнението на всяка мярка или клъстер. За да направи това НПО взема предвид съответните на всяка мярка цели, национален контекст, област на политика, и доказателства за промени. Показателят „Ранни резултати“ зависи от дълбочината на случилите се промени и данните за това дали те ще бъдат устойчиви във времето. Този индикатор установява три възможни равнища на резултатите:

- **Без значими резултати:** Според събраните данни (чрез проучвания, интервюта и т.н.) изпълнението на дадения ангажимент за отворено управление е довело до незначителни или липсващи положителни резултати. След оценяване на

дейностите, проведени през периода на изпълнение и техните последици (ако има такива), НМО не е открил съществени промени, насочени към:

- Усъвършенстване на практики, политики или институции в дадена област на политики, или в рамките на публичния сектор,
 - подобряване на благоприятсващата среда за изграждане на доверие между граждани и държава.
- **Умерени резултати:** Според събраните данни (чрез проучвания, интервюта и т.н.) изпълнението на дадения ангажимент за отворено управление е довело до положителни резултати. След оценяване на дейностите, проведени през периода на изпълнение, и техните последици (ако има такива), НМО е открил съществени промени, насочени към:
 - Усъвършенстване на практики, политики или институции в дадена област на политики, или в рамките на публичния сектор,
 - подобряване на благоприятсващата среда за изграждане на доверие между граждани и държава.
 - **Значителни резултати:** Според събраните данни (чрез проучвания, интервюта и т.н.) изпълнението на дадения ангажимент за отворено управление е довело до значителни положителни резултати. След оценяване на дейностите, проведени през периода на изпълнение, и техните последици (ако има такива), НМО е открил съществени промени, насочени към:
 - Усъвършенстване на практики, политики или институции в дадена област на политики, или в рамките на публичния сектор,
 - подобряване на благоприятсващата среда за изграждане на доверие между граждани и държава.

Значителните положителни резултати дават ясни основания да се очаква, че тези промени (както са описани по-горе) ще бъдат устойчиви във времето.

Настоящият доклад е изработен от НМО в сътрудничество със Стефан Ангелов и рецензиран от Анди Макдевит, външен експерт на НМО. Според четвъртия план за действие на България Програма „Достъп до информация“ е заинтересована страна в ангажимент 1 и партньор в изпълнението на ангажимент 2. Тъй като изследователят на НМО е обвързан с договор за правни услуги с Програма „Достъп до информация“ и за да се избегне потенциален конфликт на интереси, екипът на НМО извърши оценяването на изпълнението на ангажименти 1 и 2 в настоящия доклад за резултати. Методологията на НМО, качеството на неговите продукти и процесът на рецензиране са под надзора на Международния експертен панел на НМО.³ За повече информация вж. интернет страницата на НМО⁴ или речника на термини на НМО и ПОУ.⁵

¹ За дефиниции на термини, свързани с ПОУ, напр. „съвместно създаване“ и „обещаващи ангажименти“, вж. „Речника на ПОУ“: „OGP Glossary“, <https://www.opengovpartnership.org/glossary/>.

² По време на процеса на оценяване на план за действие НМО групира ангажиментите за мерки, които имат обща стратегическа задача, в клъстери. В такива случаи НМО оценява „Потенциал за резултати“ и „Ранни резултати“ на равнището на даден клъстер. Степента на изпълнение се оценява на равнището на отделния ангажимент. За повече информация относно клъстерирането на ангажименто от НМО вж. Раздел IV „Методология“ в рецензията на плана за действие.

³ “International Experts Panel,” Open Government Partnership, Independent Reporting Mechanism, <https://www.opengovpartnership.org/about/who-we-are/international-experts-panel/>.

⁴ “IRM Overview,” Open Government Partnership, <https://www.opengovpartnership.org/irm-guidance-overview/>.

⁵ “OGP Glossary,” Open Government Partnership, <https://www.opengovpartnership.org/glossary/>.

Приложение I. Данни за мерките¹

Мярка 1: Концептуална рамка за открито управление

● Проверима: Да● Има ли визия за отворено управление? Да● Потенциал за резултати: Скромни	● Изпълнение: Ограничено● Ранни резултати: Без значими резултати

Ангажиментът целеше преразглеждане на съответствието на стратегически документи с принципите на отвореното управление. Първоначалният ангажимент бе за провеждане на многостранно преразглеждане на съществуващите стратегически документи и планове за действие, изготвяне на предложения за актуализирането им с оглед на принципите на отвореното управление, както и подготовка за създаване на нова стратегия за отворено управление.² По време на изпълнението обаче администрацията на МС реши, че е по-подходящо решение да се вградят принципите на отвореното управление в Методологията за стратегическо планиране, основния документ, използван при планиране, изготвяне и приемане на стратегически документи.³ Администрацията на МС и Българският център за нестопанско право (БЦНП) като съизпълнител от гражданското общество свикаха многостранна работна група. Групата съдържаше 6-ма представители на правителството и 5-ма на гражданското общество, съгласно правилата и подбора от БЦНП, и заседава 3 пъти.⁴ Групата разработи дефиниции на принципите на отвореното управление, които да бъдат включени в Методологията. Успоредно с разработката на дефинициите бе съставен проектозакон за стратегическото планиране. Работната група реши да представи принципите на отвореното управление пред Дирекция „Стратегическо планиране“ в администрацията на МС за включване в проектозакона. Когато новото правителство встъпи в длъжност през януари 2025 г., приемането на законопроекта не бе част от неговите приоритети.⁵ Тъй като принципите на отвореното управление не бяха включени нито в методологията, нито в проектозакона, Ангажиментта не постигна значими резултати за отворено управление до момента на оценяване.

Ангажимент 2: Изпълнение на стандартите на Конвенцията на Съвета на Европа за достъпа до официални документи

● Проверима: Да● Има ли визия за отворено управление? Да● Потенциал за резултати: Скромни	● Изпълнение: Ограничено● Ранни резултати: Умерени резултати

Ангажиментът целеше да въведе законодателни промени за привеждане на България в съответствие с Конвенцията на Съвета на Европа за достъпа до официални документи (CETS 205). Първоначалният ангажимент бе за изготвяне на анализ на съответствието между изискванията на конвенцията и текущото българско законодателство, да се формулират предложения за законодателни промени въз основа на анализа, да се проведат обществени дискусии върху тях и да се създаде междуведомствена работна

група за подготовка на присъединяването към Конвенцията.⁶ През септември 2023 г. промените в Закона за достъп до обществена информация разшириха кръга от публични институции, обвързани с изискването да предоставят информация, усилиха задълженията им да публикуват редовно и безплатно информация на своите уебсайтове и увеличиха количеството информация, която да се публикува на Платформата за достъп до обществена информация.⁷ Като партньор от гражданското общество по тази Ангажимент, Програма „Достъп до информация“ подготви през май 2024 г. анализ на съответствието на разпоредбите на Закона за достъп до обществена информация, включително и приетите през 2023 г. промени, и на други закони за прозрачност с разпоредбите на Конвенцията, като заключи, че България отговаря на изискванията и стандартите за присъединяване към Конвенцията.⁸ Тъй като анализът на съответствието заключи, че няма нужда от правни промени, предложения за законодателни промени не бяха изготвени и публично обсъдени, и не бе създадена междуведомствена работна група за подготвяне на присъединяването на България към Конвенцията.⁹

Ангажимент 3: Национално оценяване на развитието на интернет

● Проверима: Да ● Има ли визия за отворено управление? Да ● Потенциал за резултати: Скромнен	● Изпълнение: Изпълнена ● Ранни резултати: Без значими резултати

Ангажимент 3 се фокусираше върху оценяването на развитието и управлението на Интернет в България чрез индикаторите за интернет универсалност на ЮНЕСКО с оглед на принципите за участие „Права, отвореност, достъпност, участие на много заинтересовани страни“ (ROAM).¹⁰ Седем от десетте етапа бяха изпълнени, в това число създаването на многостранен консултативен съвет със съвместно академично и гражданско членство и изготвянето на доклад. През октомври 2024 г. Министерството на електронното управление проведе национална работилница за валидиране на резултатите онлайн.¹¹ Окончателният вариант на оценката на развитието на интернет в България бе публикуван през февруари 2025 г. след края на периода на изпълнение.¹² Докладът анализира интернет средата, политиките и правната рамка за оценяване на съответствието с принципите ROAM на ЮНЕСКО и предлага списък с общи препоръки за правителството, бизнеса, неправителствените организации и академичните среди. Според правителството препоръките ще се използват за новата стратегия за цифрова трансформация до 2030 г.¹³ Тъй като препоръките не посочват конкретни заинтересовани страни като субекти на действие, нито конкретни етапи и графици за изпълнението, ангажиментът се оценява като нямащ значими резултати за отворено управление към момента на оценяване.

Ангажимент 4: Обществен диалог за общи стандарти при използване на изкуствен интелект

● Проверима: Да ● Има ли визия за отворено управление? Да ● Потенциал за резултати: Скромнен	● Изпълнение: Ограничено ● Ранни резултати: Без значими резултати

Ангажимент 4 целеше да разработи правителствени стандарти за изкуствен интелект (ИИ) за гарантиране на равен достъп и зачитане на правата на човека. Той стъпва върху Концепцията за развитието на изкуствения интелект в България до 2030 г., приет от правителството стратегически документ, който постановява принципите за основана на риск и на оценка на риска рамка за управление на ИИ.¹⁴ Според представител на гражданското общество¹⁵ Министерството на електронното управление е създадо работна група, съставена от правителствени експерти, активисти на гражданското общество и представители на информационно-технологичния бизнес през 2024 г. Работната група постигна съгласие относно някои първоначални правила за своята дейност и публичните консултации за стандартите за ИИ, но спря да се събира след смяната на правителството по-късно същата година.¹⁶ По тази причина двата оставащи етапа не бяха изпълнени. Като цяло, тъй като изпълнението на ангажимента не произведе общи стандарти за употреба на ИИ в процеса на дигитализация, нито доведе до организирането на публични диалози по темата, ангажиментът се оценява като нямащ значими резултати за отворено управление към момента на оценяване.

Ангажимент 5: Обществен контрол при проверки в животновъдни обекти

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Скромнен	• Изпълнение: Ограничено • Ранни резултати: Без значими резултати

Ангажимент 5 целеше да реализира правото на обществен контрол при проверки в животновъдни обекти и други места за отглеждане на животни. Това право е вписано в закона, но системно не се спазва.¹⁷ Ангажиментът предвиждаше изготвяне на анализ на ефекта от прилагането на настоящото законодателство, разработване на проект за промени в съответните закони, провеждане на публични дебати по темата и представяне на предложените промени пред Министерския съвет за разглеждане и приемане.¹⁸ Гражданските организации и представителите на Министерство на земеделието и храните обмения виждания по ангажимента, но никой от предвидените етапи не бе изпълнен поради липса на конструктивен диалог.¹⁹ Според министерството публичният контрол на проверките на животни вече е уреден в Закона за ветеринарномедицинската дейност в съгласие с изискванията за защита и хуманно отношение към животните, прилагани от Българската агенция по безопасност на храните.²⁰ След като законодателството остава непроменено, а споменатите правни задължения за обществен контрол при проверките понастоящем остават неприложими, ангажиментът се оценява като нямаща значими резултати за отворено управление към момента на оценяване.

Ангажимент 6: Работна група за КОВИД-19

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Съществен	• Изпълнение: Съществено • Ранни резултати: Умерени резултати

Оценката за този ангажимент бе дадена в раздел II по-горе.

Ангажимент 7: Изграждане на национална метрологична мрежа

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Не • Потенциал за резултати: Неясен	• Изпълнение: Ограничено • Ранни резултати: Няма забележими резултати

С ангажимент 7 Българският институт по метрология (БИМ) целеше да изгради национална метрологична мрежа и да публикува данни за референтни материали и спомагателно оборудване за повишаване на надеждността на измерванията, намаляване на времето за обработка и ограничаване на възможностите за манипулация. Първият и вторият етапи – конструиране на централизирана мониторингова система и система за упълномощен достъп – бяха изпълнени.²¹ Тези системи са вътрешни за всяка лаборатория и БИМ ги предлага като готови услуги, които могат да бъдат възприети във всяка частна или държавна лаборатория. Третият, четвъртият и петият етап не бяха изпълнени поради пречки в реализацията на системите в частни лаборатории, по-конкретно липсата на сензори, които могат да предават данни към централизирания регистър. Освен това изпълнението на ангажимента не проясни връзката на ангажимента с отвореното управление. Като резултат ангажиментът е означен като нямаща значими резултати за отворено управление към момента на оценяване.

Ангажимент 8: Публикуване на информация в Портала за отворени данни

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Скромни	• Изпълнение: Изпълнена • Ранни резултати: Умерени резултати

Ангажимент 8 целеше ежемесечното публикуване на нова информация за изпълнението на държавния бюджет и състоянието на фискалния резерв на Портала за отворени данни от Министерство на финансите. Той се стремеше и към публикуване на публичната част на Регистъра на музеите от Министерство на културата в отворен формат. Ангажиментът продължи усилията от предишните три планове за действие за насърчаване на ползването на отворени правителствени данни и публикуване на нови отворени масиви от данни.

Като цяло изпълнението на ангажимента е завършено. Министерство на финансите понастоящем публикува ежемесечно отворени данни за изпълнението на държавния бюджет и фискалния резерв на националния Портал за отворени данни – заедно с 47 други масиви от отворени данни.²² На същия портал Министерство на културата публикува Регистъра на музеите в отворен формат.²³ Международното бюджетно партньорство подчерта напредъка на България в прозрачността на бюджета, тъй като страната подобри позицията си в изследването „Отворен бюджет“ за 2023 г.²⁴

Ангажимент 9: Проучване на потребностите на гражданите и бизнеса за публикуване на информация от общественния сектор в отворен формат

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да	• Изпълнение: Съществено

<ul style="list-style-type: none"> • управление? Да • Потенциал за резултати: Скромнен 	<ul style="list-style-type: none"> • Ранни резултати: Без значими резултати
<p>Ангажимент 9 целеше да даде оценка на въздействието и възможностите на българската политика за отворени данни, както и да анализира причините за ниското равнище на гражданско участие в тази политика. Етапите включваха формулиране на изисквания за методология, разработка на методологията, провеждане на социологическо проучване, подготовка на сравнителен анализ и обсъждане на резултатите с цел изготвяне на препоръки и улеснен механизъм за провеждане на редовни проучвания и наблюдения върху потребностите на граждани и бизнес. До края на 2024 г. два от трите етапа бяха изпълнени.²⁵ Занапред Министерството на електронното управление предвижда ежегодно публикуване на масиви от данни в интерес на граждани и бизнес след провеждане на периодични оценявания на потребностите.²⁶ Тъй като изпълнените етапи на ангажимента се отнасяха до проучвателни и анализаторски дейности без конкретни стъпки за изпълнение, ангажиментът се оценява като нямащ значими резултати за отворено управление до момента на оценяване.</p>	
<p>Ангажимент 10: Промени в Закона за прякото гражданско участие в държавната власт и местното самоуправление</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Скромнен 	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение: Ограничено • Ранни резултати: Без значими резултати
<p>Ангажиментът представляваше отдавнашна цел на гражданското общество: реформиране на Закона за прякото участие на гражданите по начин, насърчаващ гражданското участие. Предложен от Форум „Гражданско участие“, ангажимента включваше понижаване на праговете за организиране на местни и национални референдуми, въвеждане на съвременни средства за организиране на задължителната документация за граждански инициативи и референдуми, разширяване на възможностите за приемане на подписи онлайн, подобряване на информираността за възможните опции и очаквани резултати в кампаниите за референдуми и понижаване на риска от популизъм и дезинформация в тези инструменти чрез по-добри информационни кампании.²⁷ Обсъждане на ангажимента се проведе на заседанието на Координационния съвет по плана за действие на 19.12.2023 г.²⁸ Администрацията на МС прецени, че промените в този закон традиционно се инициират от Народното събрание, защото уреждат въпроси, свързани с конституционните права на гражданите. В резултат на това имаше минимално сътрудничество между правителство и гражданско общество по проектозакона. Без образуване на работна група информационната кампания бе ограничена до усилията на гражданското общество, докато общественото обсъждане на проектозакона се ограничи до размяна на изказвания от различни, но най-вече заинтересовани страни от гражданския сектор на интернет страницата на Народното събрание. По този начин изпълнението на етапи 1, 4 и 5 бе ограничено. На 1.03.2024 г. обаче народни представители внесоха законопроект за промени, обхващащи и възприемащи предложения на гражданското общество, в това число по-разширени от обичайното мотиви и дълбочинен анализ на законодателството.²⁹ Тъй като законът не</p>	

стигна до второ четене на парламентарната комисия, ангажиментът се оценява като нямащ значими резултати за отворено управление към момента на оценяване.

Ангажимент 11: Подобряване режима на доброволчеството

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Скромнен	• Изпълнение: Завършено • Ранни резултати: Без значими резултати

Ангажимент 11 целеше да изготви нов проектозакон за доброволчеството по начин, насърчаващ гражданското участие. Ангажиментът първоначално предвиждаше централна роля на Съвета за развитие на гражданското общество в процеса на изготвяне и осъществяване на проекта за реформа. През юни 2023 г. обаче водеща изпълнението институция стана Министерството на младежта и спорта.³⁰ Според активист на гражданското общество³¹ министерството заедно с граждански организации е изпълнило първите четири етапа, като формира работна група с разнообразни правителствени и граждански заинтересовани страни, подготвяне на изследване и консултативен документ по темата,³² а след предварителна оценка на въздействието, също и съставяне на предложение за Закон за доброволчеството и организиране на публична дискусия върху него през 2024 г.³³ заедно с координация между държавните институции. Проектът на закон не бе приет от МС заради смяната на правителството през април 2024 г. Той обаче бе внесен в Народното събрание от група депутати в края на 2024 г.³⁴ Така, макар и по различен път, изпълнението е завършено. Активистът от гражданското общество смята предложението за закон за сериозна стъпка напред към подкрепата и насърчаването на доброволчеството, защото той засяга съвременни предизвикателства като вноските за социално и пенсионно осигуряване, застраховането, признаването на трудов стаж и специфичните краткосрочни договори, отнасящи се до доброволците. Проектът обаче не е приет и е в конкуренция с два други проекта за Закон за доброволчеството, предложени от други народни представители в момента на написването на настоящия доклад.³⁵ Историята на интернет страницата на Народното събрание показва, че 14 проекта за такъв закон са внесени в парламента от 2012 г. насам и никой от тях не е приет досега.

Ангажимент 12: Разработване на шаблон за онлайн петиции

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Скромнен	• Изпълнение: Не е започнало • Ранни резултати: Без значими резултати

С ангажимент 12 Министерството на електронното управление и Българският център за нестопанско право целяха да разработят шаблон за онлайн петиции чрез инструмент, с който държавните институции да получават искания от гражданите, да се идентифицират проблеми за решаване чрез петиции и да се подписват законно онлайн петиции.³⁶ Изпълнението на ангажимента не започна, тъй като Министерството на електронното управление смяташе въвеждането на електронно идентифициране на българските граждани за предварително условие. Докато електронната идентификация

чрез лични карти продължава да липсва, много институции като НАП използват персонални идентификационни кодове (ПИК), които са просто, запазващо поверителността и сигурно решение за онлайн идентификация. Към 2024 НАП бе издал 1,8 милиона ПИК, макар и покриващи малко над една четвърт от населението. ПИК на НАП се използват и от други институции.³⁷ Тъй като изпълнението на ангажимента не е започнало, той се оценява като нямащ значими резултати за отворено управление към момента на оценяване.

Ангажимент 13: Участие на НПО в решаване на спорове между потребители и търговци заедно с КЗП

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Скромнен	• Изпълнение: Не е започнало • Ранни резултати: Без значими резултати

Ангажиментът целеше разработването и изпробването на процедура по възлагане на граждански организации на предоставянето на съвети и разглеждането на жалби между потребители и търговци. Ангажиментът целеше да включи гражданското общество във фазите на разработване и изпробване на тази инициатива за съвместно създаване на оценка на въздействието за бъдещо предложение за промени в законодателството, засягащо защитата на потребителите. Изпълнението на ангажимента не започна, защото след приемането на плана за действие правителството се смени и новото ръководство на водещия изпълнител Комисия за защита на потребителите вече не смяташе този ангажимент за приоритетен. Тъй като изпълнението на ангажимента не е започвало, той се оценява като нямащ значими резултати за отворено управление към момента на оценяване.

Ангажимент 14: Форуми за публично обсъждане на Рамка за инспектиране на качеството в образованието

• Проверима: Да • Има ли визия за отворено управление? Да • Потенциал за резултати: Скромнен	• Изпълнение: Изпълнена • Ранни резултати: Без значими резултати

Ангажимент 14 целеше включването на организации на гражданското общество като участници в съвещателно тяло за образованието. Той се основаваше на препоръка от ОИСР за изграждане на нова рамка за оценяване за постигане на общо разбиране за качеството в образованието.³⁸ Изпълнението на етапите на ангажимента се извърши съвместно от Националния инспекторат по образованието (НИО) и гражданската организация Национална мрежа за децата (НМД). НМД подготви проучване на впечатленията на родители и ученици за качеството на образованието.³⁹ НИО организира национална конференция през юни 2024 г.,⁴⁰ която се опита да намери пресечни точки между мненията на пет заинтересовани групи: (1) гражданският сектор, (2) родителите, (3) ученици и студенти, (4) учители, директори и институции, и (5) синдикати.⁴¹ В края на дискусиите бяха дадени предложения за включване в проекторедбата – бъдеща Наредба за качеството на образованието – и в работата на

инспектората.⁴² Такава наредба обаче още не е приета.⁴³ При изпълнението на ангажимента имаше публична дискусия относно оценяването на качеството в образованието, но не се стигна до приемане на подзаконовия акт, който да уреди правната рамка. Самата проектонаредба не бе публикувана, въпреки че тогавашният министър на образованието заяви, че тя е вече изготвена.⁴⁴ Според правителството е създадена работна група за подготвяне на проекта на наредба за въвеждане на рамка за качеството на образованието.⁴⁵

¹ Редакционни бележки:

1. При мерките, групирани в клъстър, оценката на потенциала за резултати и на ранните резултати се извършва на равнището на клъстъра, а не на отделния ангажимент.
2. Някои от кратките заглавия на мерки са дадени в съкратен вид. За пълния текст на мерките вж. Плана за действие за България: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2022/07/Bulgaria_Action-Plan_2022-2024_December_EN.pdf.
3. За повече информация за процедурата на оценяване на мерките вж. Рецензията на плана за действие на България: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2023/07/Bulgaria_Action-Plan-Review_2022-2024_EN.pdf

² Council of Ministers, “The Republic of Bulgaria Fourth National Action Plan: Open Government Partnership Initiative,” Open Government Partnership.

³ “Self-assessment report on the implementation of the Fourth Action Plan of the Republic of Bulgaria under the Open Government Partnership initiative July 2022–December 2024,” Портал за обществени консултации, 21.01.2025 г., <https://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileid=38867>.

⁴ Ралица Величкова (главен експерт, администрация на МС), кореспонденция с НМО, 17.04.2025 г.

⁵ Величкова, кореспонденция.

⁶ Council of Ministers, “The Republic of Bulgaria Fourth National Action Plan: Open Government Partnership Initiative,” Open Government Partnership.

⁷ “Fifth evaluation round: Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies: Compliance report – Bulgaria,” Group of Stages against Corruption, February 2025, <https://rm.coe.int/grecorC5-2024-14-final-eng-compliance-report-bulgaria-public/1680b3f2d1>.

⁸ “Fifth evaluation round: Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies: Compliance report – Bulgaria,” Group of Stages against Corruption; Report for Compliance of the Access to Public Information Act with the Council of Europe Convention on Access to Official Documents, Access to Information Programme, October 2024, https://store.aip-bg.org/stanovishta/2025/Report_consistency_ZDOI_18-10-24_Eng.pdf.

⁹ Мария Цанкова (държавен експерт, администрация на МС), кореспонденция с НМО, 17.04.2025 г.; Величкова, кореспонденция.

¹⁰ “ROAM-X Indicators,” UNESCO, посетено на 18.04.2025 г., <https://www.unesco.org/en/internet-universality-indicators/roam-x>.

¹¹ „Национално оценяване на развитието на интернет в България с рамката на индикаторите за интернет универсалност на ЮНЕСКО, Министерство на електронното управление, Гражданско сдружение ‘Право, интернет, медии, комуникации и култура’,” Министерство на електронното управление, 13.02.2025 г., https://egov.government.bg/wps/wcm/connect/egov.government.bg-2818/8782e112-f26c-47db-b7f9-ed5ee2d86451/report_EN%2Bfinal.docx?MOD=AJPERES&CVID=pmAClea.

¹² „Национално оценяване на развитието на интернет в България с рамката на индикаторите за интернет универсалност на ЮНЕСКО, Министерство на електронното управление, Гражданско сдружение ‘Право, интернет, медии, комуникации и култура’,” Министерство на електронното управление; “Проект ‘Провеждане на национално оценяване на развитието на интернет в България чрез индикаторите за интернет универсалност на ЮНЕСКО’,” Министерство на електронното управление, посетено на 1.05.2025 г., <https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/digital.transformation/itis-project>.

¹³ Мария Цанкова, държавен експерт, администрация на МС, коментари за НМО през предпубликационния период на доклада, 15.08.2025.

¹⁴ “Концепция за развитието на изкуствения интелект в България до 2030 г.,” Министерство на електронното управление, 7.11.2022 г., <https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/digital.transformation/itis-national-strategic-documents/ai.development.concept.2030>.

¹⁵ Захари Янков (правен консултант, Български център за нестопанско право), интервю на НМО, 21.03.2025.

¹⁶ Янков, интервю.

¹⁷ Наблюдения, изказани от представител на сдружение „Компании и активизъм за животните в индустрията“ на заседание на Съвета за координация по ПОУ, посетено от НМО, 15.12. 2022 г.; чл. 75 във вр. с чл. 58, т. 5 от Закона за защита на животните, и чл. 170, ал. 2 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

¹⁸ Council of Ministers, “The Republic of Bulgaria Fourth National Action Plan 2022–2024: Open Government Partnership Initiative,” Open Government Partnership.

¹⁹ “Напредък в областта на отвореното управление отчита Докладът за самооценка на изпълнението на Четвъртия план за действие на България по инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации, 21.01.2025 г., <https://www.strategy.bg/Articles/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&id=52&y=&m=&d=>.

²⁰ Цанкова, коментари пред НМО през предпубликационния период на доклада, 15.08.2025 г.

²¹ Цветомир Петков (експерт, Български институт по метрология), интервю на НМО, 8.05.2025 г.; Tsvetomir Petkov, “Creation of centralized automated systems in metrology,” Proceedings of the 32nd International Scientific Symposium, in “Metrology and Metrology Assurance 2022,” https://metrology-bg.org/fulltextpapers/Proceedings_MMO_2022.pdf.

²² Министерство на финансите, “Информация за изпълнението на държавния бюджет”, Портал за отворени данни, посетено на 12.04.2025 г., <https://data.egov.bg/organisation/dataset/79ce7de2-0150-4ba7-a96c-dbacb76c95b6>;

Министерство на финансите, “Информация за фискалния резерв”, Портал за отворени данни, посетено на 12.04.2025 г., <https://data.egov.bg/organisation/dataset/3178b3ee-cfe8-4adc-b716-659d3228407f>; “49 набора отворени данни, публикувани от Министерство на финансите,” Портал за отворени данни, посетено на 12.04.2025 г., <https://data.egov.bg/organisation/14840f38-aadc-474f-abad-139a22694fd2/datasets>.

²³ Министерство на културата, “Регистър на музеите”, Портал за отворени данни, посетено на 12.04.2025 г.,

<https://data.egov.bg/organisation/dataset/51a78dc1-4c2c-4ef9-a98e-0e6275bd299d>.

²⁴ “Bulgaria Open Budget Survey 2023 results,” International Budget Partnership, <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results/2023/bulgaria>.

²⁵ “Напредък в областта на отвореното управление отчита Докладът за самооценка на изпълнението на Четвъртия план за действие на България по инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации.

²⁶ Цанкова, коментари пред НМО през предпубликационния период на доклада, 15.08.2025 г.

²⁷ Георги Петров (изпълнителен директор, :Форум гражданско участие”), интервю на НМО, 7.12.2022 г.

“Напредък в областта на отвореното управление отчита Докладът за самооценка на изпълнението на Четвъртия план за действие на България по инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации.

²⁹ “Законопроект за изменение и допълнение на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление”, Народно събрание, 1.03.2024 г., <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/165407>.

³⁰ “Напредък в областта на отвореното управление отчита Докладът за самооценка на изпълнението на Четвъртия план за действие на България по инициативата ‘Партньорство за открито управление’,” Портал за обществени консултации.

³¹ Янков, интервю.

³² “Консултацияен документ относно концепцията за Закон за доброволството”, Портал за обществени консултации, 31.08.–16.09.2023 г., <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&id=7812>.

³³ “Проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за насърчаване на доброволството”, Портал за обществени консултации, 8.04.–9.05.2024 г., <https://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&id=8278>.

³⁴ “Законопроект за насърчаване на доброволството,” Народно събрание (сигнатура 51-454-01-16), 5.12.2024 г., <https://parliament.bg/bg/bills/ID/165828>.

³⁵ “Законопроект за доброволството,” Народно събрание (сигнатура 51-554-01-19), 24.01.2025 г., <https://parliament.bg/bg/bills/ID/166009>; “Законопроект за насърчаване на доброволството,” Народно събрание (сигнатура 51-454-01-9), 13.11.2024 г., <https://parliament.bg/bg/bills/ID/165808>.

³⁶ Анна Адамова (експерт по обществени консултации, петиции и гражданско участие), интервю на НМО, 8.12.2022 г.; Янков, интервю.

³⁷ “Близо 1,8 милиона потребители използват ПИК на НАП,” НАП, посетено на 12.04.2025 г., <https://nra.bg/wps/portal/nra/actualno/Blizo-1.8-miliona-potrebiteli-izpolzvat-PIK-na-NAP>.

³⁸ Carol Guthrie, et al., “OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Bulgaria,” Organization for Economic Cooperation and Development, 2022, <https://doi.org/10.1787/57f2fb43-en>.

³⁹ “Проучване на НМД: Ученици и родители смятат, че не оценките определят качеството на образованието, а знанията и уменията за пълноценно участие в обществото и успешна реализация”, Национална мрежа за децата, посетено на 12.04.2025 г., <https://nmd.bg/prouchvane-na-nmd-uchenici-i-roditeli-smyatat-che-ne-oczenkite-opredelyat-kachestvoto-na-obrazovaniето-a-znaniyata-i-umeniyata-za-palnoczenno-uchastie-v-obsthestvoto-i-uspeshna-realizaciya>.

⁴⁰ „Качеството на образованието в бързо променяща се среда – споделени решения”, Национален инспекторат по образованието, 24.06.2024 г., <https://nio.government.bg/%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%84%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%bd%d1%86%d0%b8%d1%8f-2024>.

⁴¹ Национален инспекторат по образованието, Национална конференция „Качеството на образованието в бързо променяща се среда – споделени решения“, 24.06.2024 г., <https://nio.government.bg/%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%84%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%bd%d1%86%d0%b8%d1%8f-2024/>.

⁴² “Ученици, родители и институции в разговор за критериите, които да залегнат в Наредба за качеството на образованието,” Национална мрежа за децата, 25.06.2024 г., <https://nmd.bg/ucheniczi-roditeli-i-instituczii-v-razgovor-za-kriteriite-koito-da-zalegnat-v-naredba-za-kachestvoto-na-obrazovanieto>.

⁴³ Йорданка Фъндъкова, цит. в „Качеството на образованието в бързо променяща се среда – споделени решения“, Национален инспекторат по образованието.

⁴⁴ Димитрина Ветова, “Подготвихме наредба и рамка за качество в образованието, каза министър Галин Цоков,” БТА, 14.08.2024 г., <https://www.bta.bg/bg/news/lik/726031-podgotvihme-naredba-i-ramka-za-kachestvo-v-obrazovanieto-kaza-ministar-galin-ts>.

⁴⁵ Цанкова, коментари пред НМО през предпубликационния период на доклада, 15.08.2025 г.